

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INTERFAOL METODLARDAN
FOYDALANISH**

Shamshaddinova Roza Saken qizi

Annotatsiya: Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, o'quvchilarning faolligini rag'batlantirish, mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlar o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularni o'zaro muloqotga, fikr almashishga va muammolarni birgalikda hal qilishga undaydi. Bu metodlar o'quvchilarning bilim olish jarayonida faollik ko'rsatishiga, o'z fikrlarini erkin ifoda etishiga va o'zaro hurmatni rivojlantirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, interfaol metodlar, ijtimoiy ko'nikmalar, muhokamalar, loyiha asosida o'qitish, muammoli vazifalar, ta'lim.

Interfaol metodlarning asosiy xususiyati shundaki, ular o'quvchilarni passiv qabul qiluvchilar emas, balki faol ishtirokchilar sifatida ko'radi. Bu metodlar yordamida o'qituvchi darsni faqat ma'lumot berish vositasi sifatida emas, balki o'quvchilarning faoliyatini tashkil etuvchi rahbar sifatida olib boradi. Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning diqqatini jamlash, ularning o'zaro hamkorlik qilish qobiliyatini oshirish va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Interfaol metodlarning turli shakllari mavjud bo'lib, ular orasida guruh ishlari, muammoli vazifalar, rolli o'yinlar, muhokamalar, brainstorming (fikrlar almashinuvi), loyiha asosida o'qitish va boshqalar kiradi. Guruh ishlari o'quvchilarga birgalikda ishlash, o'z fikrlarini boshqalar bilan baham ko'rish va murosaga kelishni o'rgatadi. Muammoli vazifalar esa o'quvchilarning tahlil qilish, mantiqiy fikrlash va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Rolli o'yinlar yordamida o'quvchilar turli vaziyatlarda o'zlarini sinab



ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning empatiya va ijtimoiy ko'nikmalarini oshiradi.[1]

Muhokamalar va brainstorming usullari o'quvchilarning fikrlarini erkin ifoda etishlariga imkon yaratadi, ularning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Loyiha asosida o'qitish esa o'quvchilarga o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash, mas'uliyatni his qilish va mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi. Bu metodlar o'quvchilarning faolligini oshirish bilan birga, ularning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam beradi. Interfaol metodlarni qo'llashda o'qituvchining roli katta ahamiyatga ega. O'qituvchi o'z darsini interfaol tarzda tashkil etishi, o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olishi va ularni faoliyatga jalb qilishi lozim. Shu bilan birga, o'qituvchi o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, har bir o'quvchiga mos keladigan yondashuvlarni qo'llashi kerak. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshiradi.[2]

Interfaol metodlar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini faqat qabul qilmay, balki mustaqil ravishda izlanish, yangi ma'lumotlarni topish va ulardan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularni kelajakda mustaqil va ijodiy fikrlaydigan shaxslar sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shuningdek, interfaol metodlar o'quvchilarda o'zaro hurmat, hamkorlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi, bu esa ularning ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning nafaqat bilim olish, balki ularni amaliyotda qo'llash qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Bu metodlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faoliyatga jalb qiladi va ta'lim jarayonini yanada qiziqarli hamda samarali qiladi. Shu tariqa, interfaol metodlar yordamida ta'lim jarayoni o'quvchilar uchun yanada mazmunli va samarali bo'ladi.[3]

O'qituvchi interfaol metodlarni samarali qo'llash uchun bir qancha muhim jihatlarga e'tibor berishi zarur. Avvalo, o'qituvchi darsni puxta rejalashtirishi kerak. Reja interfaol metodlarning mazmuni va shakllarini aniq belgilab, o'quvchilarning yoshiga, qobiliyatiga va dars mavzusiga mos kelishi lozim. Shuningdek, o'qituvchi o'zining pedagogik mahoratini doimiy ravishda oshirib borishi, yangi interfaol



usullarni o'rganishi va amaliyotda qo'llashga tayyor bo'lishi zarur. O'qituvchi dars davomida o'quvchilarning faolligini rag'batlantirishga katta ahamiyat berishi lozim. Bu uchun u o'quvchilarga ochiq savollar berishi, ularning fikrlarini tinglashi va rag'batlantirishi kerak. O'qituvchi shuningdek, o'quvchilar o'rtasida hurmat va hamkorlik muhitini yaratishi muhimdir, shunda har bir o'quvchi o'z fikrini erkin ifoda eta oladi. Interfaol metodlarni qo'llashda o'qituvchi o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olishi zarur. Har bir o'quvchining o'rganish uslubi, qobiliyati va qiziqishlarini inobatga olib, darsni shunday tashkil qilishi kerakki, har bir o'quvchi faol ishtirok etishga imkon topsin. Bu esa o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning bilim olish jarayonini samarali qiladi. O'qituvchi interfaol metodlarni qo'llashda texnologiyalardan ham foydalanishi mumkin. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari va ta'lim platformalari yordamida darsni yanada qiziqarli va interfaol qilish mumkin. Biroq, texnologiyalarning asosiy maqsadi o'quvchilarning faolligini oshirish bo'lishi kerak, ular dars jarayonini passiv tomoshabinlikka aylantirmasligi lozim. Shuningdek, o'qituvchi o'quvchilarning faoliyatini doimiy nazorat qilib borishi va ularni baholashda adolatli va konstruktiv bo'lishi zarur. Baholash jarayonida o'quvchilarning faolligi, ijodiy yondashuvi va jamoaviy ishlash ko'nikmalari ham hisobga olinishi kerak. Bu o'quvchilarni yanada faol bo'lishga undaydi va ularning o'z-o'zini rivojlantirishga intilishlarini kuchaytiradi. O'qituvchi o'z darsida muvozanatni saqlashi lozim. Interfaol metodlar bilan birga an'anaviy metodlarni ham qo'llash, darsni turli shakllarda tashkil etish o'quvchilarning diqqatini jamlash va charchashining oldini olishga yordam beradi. Shu bilan birga, o'qituvchi o'quvchilarning fikrlarini tinglashga, ularni rag'batlantirishga va har birining o'ziga xosligini qadrlashga tayyor bo'lishi kerak. Umuman olganda, o'qituvchi interfaol metodlarni samarali qo'llash uchun puxta rejalashtirish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, ularni faoliyatga jalb qilish, zamonaviy texnologiyalardan oqilona foydalanish va baholashda adolatli bo'lish kabi jihatlarga e'tibor qaratishi lozim. Bu esa ta'lim jarayonining sifatini oshirishga va o'quvchilarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.[4]

**Xulosa:**

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining sifatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Bu metodlar o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi, shuningdek, ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Interfaol metodlar yordamida o'quvchilar nafaqat bilim olishadi, balki o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini ham egallaydilar. Shu bois, o'qituvchilar ta'lim jarayonida interfaol metodlarni keng qo'llashlari lozim, bu esa boshlang'ich ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Olimov Q.T. "Maxsus fanlar bo'yicha elektron darsliklarni yaratishning uslubiy asoslari" – Toshkent, 2023.
2. Karimov A.B. "Boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalarining pedagogik asoslari" – Toshkent, 2022.
3. Islomova N.M. "Boshlang'ich sinflarda interaktiv ta'lim vositalaridan foydalanishning psixologik jihatlari" – Samarqand, 2021.
4. Tursunov S.R. "Axborot texnologiyalari va boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv rivojlanishi" – Buxoro, 2024.
5. Rahmatova D.E. "Boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayonida multimedia vositalarining o'rni" – Toshkent, 2020.
6. Qodirov M.J. "Boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish metodikasi" – Namangan, 2023.
7. Usmonova L.F. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarining psixologik xususiyatlari va axborot texnologiyalari" – Farg'ona, 2022.